

Räpina poldri linnuala (EE0080271) haudelinnustiku ja rändel
peatuvate veelindude inventuur 2019

ARUANNE

Eesti Ornitoloogiaühing

Koostaja: Joosep Tuvi

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Räpina poldri linnuala (EE0080271) asub Kagu-Eestis, Põlva maakonnas Räpina vallas Lämmijärve kaldal. Selle pindala on 1488 ha, millest põhiosa (ligikaudu 1000 ha) moodustab polder. Lisaks poldrile kuulub linnuala koosseisu veel Lämmijärve ja poldritammi vaheline roostik ning kaks külgnevat metsakvartalit.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide isendite elupaikade kaitseks loodud Räpina poldri linnualal tuleb eesmärkliikidena kaitsta järgmisi liike: luitsnokk-part (*Anas clypeata*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya farina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), mustviires (*Chlidonias niger*), lauk (*Fulica atra*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*). Lisaks on Räpina poldri hoiuala kaitse-eesmärk liikidena (EELIS) välja toodud hüüp (*Botaurus stellaris*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), rukkirääk (*Crex crex*), tutkas (*Philomachus pugnax*), sooräts (*Asio flammeus*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*).

Varasemalt on toimunud ulatuslikud linnustiku loendused Räpina poldri linnualal 2004.–2006. aastal Life-Nature projekt LIFE03NAT/ EE/000180 “Natura 2000 biotoopide kaitse Räpina poldril” raames.

Vastavalt 2019. a projekti tehnilisele kirjeldusele tuli teostada Räpina poldri linnualal standardiseeritud meetodika alusel haudelinnustiku (sh rukkirääk) ja kevadrändel peatuvate veelindude inventuur. Inventuuri käigus tuleb kirja panna ka kõik teised kohatud kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid.

Välitööd teostati vastavalt tehnilisele kirjeldusele. Töodes osalesid Eesti Ornitoloogiaühingu välitöö eksperdid Andrus Kuus, Kaarel Võhandu, Veljo Volke ja Joosep Tuvi.

Projekti rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Aruande juurde kuuluvad järgmised failid:

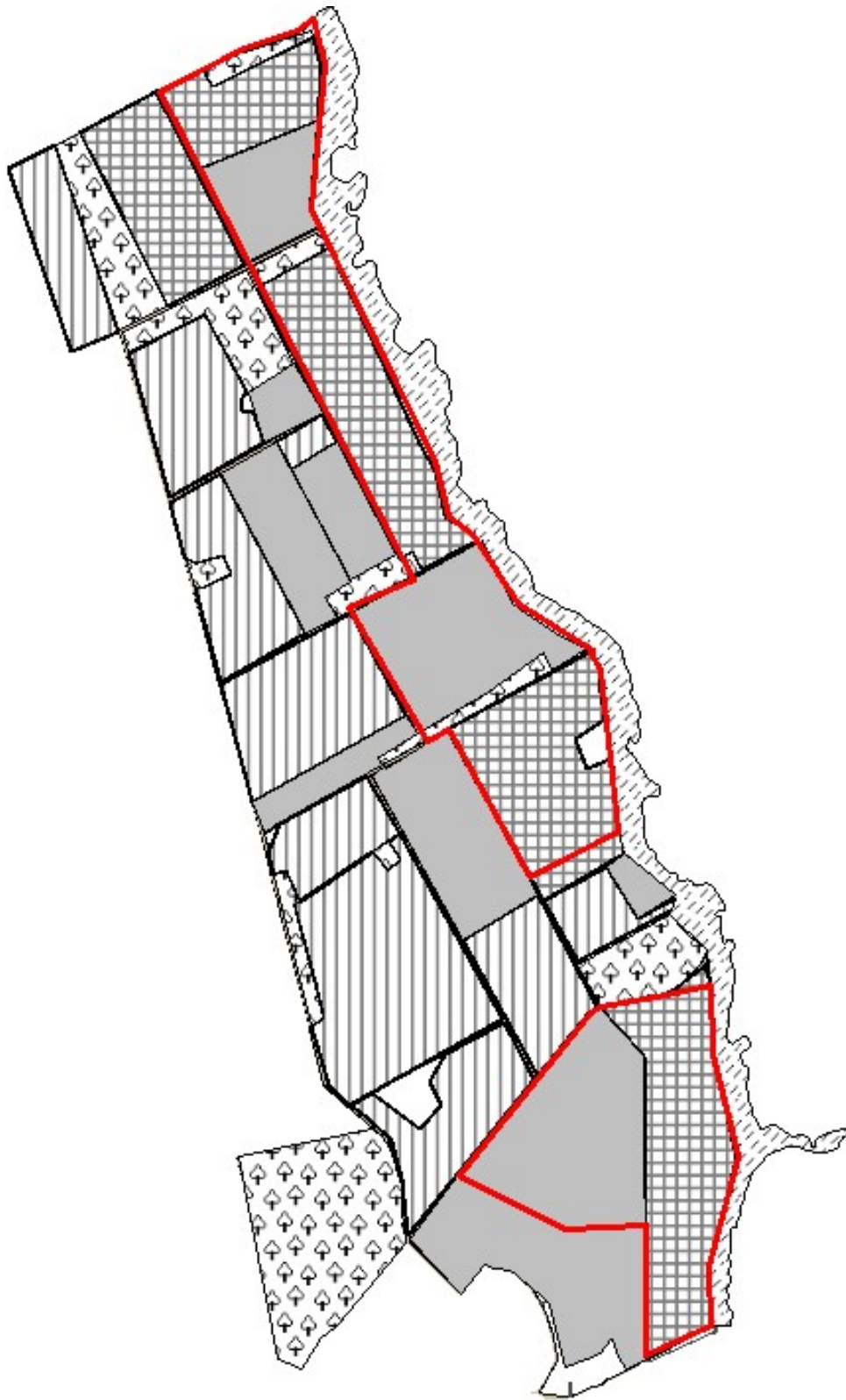
Alamkirjed_EELIS_Räpina poldri LA2019,
Elupaik_EELIS_Räpina poldri LA2019,
KKOL_Räpina poldri LA2019,
Kõlvikud_I loendus_Räpina poldri LA2019,
Loendusala_Räpina poldri LA2019,
Loendustekonnad_Räpina poldri LA2019,
Niitmine_rääk_Räpina poldri LA2019,
Rände vaatlussektorid_Räpina2019;
Rändeloendus_Räpina poldri LA2019.xlsx,
Arvukused_Räpina poldri LA2020.xlsx;
loendustekondade gpx failide kaust.

Tulemused

Poldri haudelinnustiku loendus

Poldri haudelinnustiku esimene hommikune loendus toimus 21. ja 23. mail 2019. aastal. Loendusala (468 ha) moodustas 63% kogu linnuala rohu- ja karjamaade pindalast (joonis 1). Rápina poldri linnualal on põllumaad kokku ca 1115 ha, millest moodustavad vilja/rapsi põllud (403 ha, 36%), karjamaa (326 ha, 29%) ja rohumaad (385 ha, 35%). Rukkiräágu loenduse ajaks (25.06.2019) oli 60% linnuala rohumaadest niidetud, mis põhjustas nendelt aladelt rääkude lahkumise (tõenäoliselt ka pesitsuse luhtumise) ja ümberpaiknemise niitmata aladele. Rukkiräágu loenduse ajal kuuldi laulmas kahte põldvutti. Punaselg-õgija loenduse ajal (30.06.2019) ühtegi õgijat ei kohatud.

Poldri haudelinnustiku loenduse tulemustest selgub, et sagedasemad linnuliigid olid põldlõoke, kadakatäks, hánilane ja kõrkja-roolind (tabel 1). Tulenevalt kuivadest, lumevaestest aastatest pole olnud viimasel ajal poldril suurvett, lisaks on viimase 15 aasta jooksul hakatud poldrit aktiivselt majandama (teravilja/rapsi kasvatus, karjakasvatus, heina niitmine). Eelnevast lähtuvalt on enamus liikide arvukus oluliselt langenud või liik on kadunud (kajakad, pardid, punajalg-tilder, mustsaba-vigle, täpikhuik, rukkiräák jne); mõne liigi arvukus on jäänud samaks (kiivitaja) ja karjatamise lembesel hánilasel on arvukus kasvanud (tabel 2).

Joonis 1. Rõpina poldri Natura linnuala kõlvikud ja loendusala 2019. aasta mai II poolel (Rohumaa – hall; karjamaa – ruuduline; teravili/raps/kesa – triibuline; mets; ranna roostik/põõsastik; loendusala - punane).

Tabel 1. Rápina poldri Natura linnuala haudelinnustiku loenduse tulemused (21, 23.05.2019).

Liigi nimi	Loendatud (paari)	Asustustihedus (paari/ha)
Kiivitaja (lausloendus)	85	0,08
Põldlõoke	84	0,19
Kadakatäks	75	0,17
Hänilane	50	0,11
Kõrkja-roolind	46	
Sookiur	38	0,09
Võsa-ritsiklind	32	0,07
Rukkirääk	26	0,04
Rootsiitsitaja	13	
Pruunselg-põõsalind	13	
Sinikael-part	7	
Talvike	6	0,01
Salu-lehelind	6	
Rääkspart	3	
Roo-ritsiklind	3	
Ööbik	3	
Aed-põõsalind	3	
Metskiur	2	
Roo-loorkull	2	
Käosulane	2	
Suurkoovitaja	2	
Nõlva-lehelind	2	
Soo-roolind	1	
Rägapart	1	
Hiireviu	1	
Karmiinleevike	1	
Kaelustuvi	1	
Valgeselg-kirjurähn	1	
Väike-kirjurähn	1	
Punarind	1	
Must-kärbsenäpp	1	
Metsvint	1	
Tikutaja	1	0,002
Jõgi-ritsiklind	1	
Punajalg-tilder	1	0,002
Käblik	1	
Hallrästas	1	

Tabel 2. Rápina poldri linnuala haudelinnustiku arvukushinnangud.

	2019				2004		2010	
	Arvukus(paari pesitsemas)							
	Loendus		Hinnang		Hinnang		Hinnang	
Liik	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>)	0	0	3	5	0	0	3	5
Hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>)	0	0	1	2	2	2	2	3
Valge-toonekurg (<i>C. ciconia</i>)	0	0	1	1	0	0	1	1
Kühtmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>)	0	0	0	2	0	1	0	2
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	0	0	0	3	0	5	0	5
Rääkspart (<i>A. strepera</i>)	3	3	3	5	0	0	0	0
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	0	0	2	10	10	20	5	10
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	7	7	7	20	50	70	10	30
Rägapart (<i>A. querquedula</i>)	1	1	1	3	10	20	5	10
Luitsnökk-part (<i>A. clypeata</i>)	0	0	0	3	5	15	5	10
Punapea-var (<i>Aythya ferina</i>)	0	0	0	3	1	5	0	5
Tuttvart (<i>A. fuligula</i>)	0	0	0	3	5	15	5	10
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	0	0	0	1	0	0	1	2
Roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>)	2	2	2	2	1	2	1	2
Raudkull (<i>A. nisus</i>)	0	0	0	2	1	2	1	2
Hiireviu (<i>Buteo buteo</i>)	1	1	1	2	2	3	1	2
Laanepüü (<i>Tetrastes bonasia</i>)	0	0	0	3			1	3
Teder (<i>Tetrao tetrix</i>)*	0	0	0	2			1	2
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	0	0	0	1			2	3
Pöldvutt (<i>Coturnix coturnix</i>)	2	2	2	3			5	5
Rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>)	0	0	1	5			5	20
Täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	0	0	0	5	30	50	20	60
Väikehuik (<i>P. parva</i>)	0	0	1	2			1	2
Rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	24	26	25	30	80	110	20	60
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	0	0	0	5	5	15	1	5
Sookurg (<i>Grus grus</i>)	0	0	0	1	0	1	0	1
Väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>)	0	0	0	1			0	2
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	60	85	60	85	50	100	50	100
Tutkas (<i>C. pugnax</i>)*	0	0	0	0	1	3	0	3
Rohunepp (<i>Gallinago media</i>)*	0	0	0	0			1	5
Mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>)	0	0	0	0	20	40	1	5
Suurkoovitaja (<i>N. arquata</i>)	2	2	2	3	3	5	1	3
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	1	1	1	2	20	30	5	10
Metstilder (<i>Tringa ochropus</i>)	0	0	0	2	2	3		
Mudatilder (<i>T. glareola</i>)	0	0	0	0	20	30	0	0
Vihitaja (<i>Actitis hypoleucos</i>)	0	0	0	2			2	5
Väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	0	0	0	0	80	100	20	80
Naerukajakas (<i>L. ridibundus</i>)	0	0	0	5	100	300	0	200
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	0	0	0	5	5	10	5	10
Jõgitiir (<i>S. hirundo</i>)	0	0	0	0	10	20	0	10

Mustviires (<i>Chlidonias niger</i>)	0	0	0	0	70	100	50	80
Väänkael (<i>Jynx torquilla</i>)	0	0	0	1			0	1
Musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	0	0	0	0			0	1
Valgeselg-kirjurähn (<i>D. leucotos</i>)	1	1	1	4			2	4
Väike-kirjurähn (<i>D. minor</i>)	1	1	1	5			5	10
Kaldapääsuke (<i>Riparia riparia</i>)	0	0	0	0			0	5
Hänilane (<i>Motacilla flava</i>)	50	50	60	80			20	30
Kuldhänilane (<i>Motacilla citreola</i>)	0	0	0	0			1	1
Rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	0	0	5	10	10	30	20	30
Nõlva-lehelind (<i>Phylloscopus trochiloides</i>)	2	2	2	2				
Väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>)	0	0	0	2			1	2
Punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)	0	0	0	2	15	20	5	10

Poldril peatuvate rändlindude loendus

Poldril peatuvaid rändlinde loendati kolmel korral 2019. aasta kevadel 11.04., 19.04. ja 29.04. Kuna suurvett ei esinenud, siis olid ka tulemused tagasihoidlikud (tabel 3).

	Loendus 2019	Loendus 2007-2010 koond
Liik	Max	Max
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	25	4000
Suur-laukhani (<i>A. albifrons</i>)	2835	12000
Hallhani (<i>A. anser</i>)	0	27
Valgepõsk-lagle (<i>B. leucopsis</i>)	0	20
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	0	1200
Rääkspart (<i>A. strepera</i>)	0	14
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	0	600
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	15	800
Soopart (<i>A. acuta</i>)	0	400
Rägapart (<i>A. querquedula</i>)	0	30
Luitsnokk-part (<i>A. clypeata</i>)	0	150
Tuttvart (<i>A. fuligula</i>)	0	10
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	0	10
Väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>)	0	14
Sookurg (<i>Grus grus</i>)	0	300
Liivatüll (<i>C. hiaticula</i>)	0	12
Rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>)	0	1200
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	50	500
Risla (<i>C. alpina</i>)	0	2
Tutkas (<i>C. pugnax</i>)*	24	500
Mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>)	0	60
Suurkoovitaja (<i>N. arquata</i>)	0	42
Tumetilder (<i>T. erythropus</i>)	0	38
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	0	15
Heletilder (<i>T. nebularia</i>)	0	19
Mudatilder (<i>T. glareola</i>)	0	60
Veetallaja (<i>Phalaropus lobatus</i>)	0	3
Väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	0	900
Naerukajakas (<i>L. ridibundus</i>)	75	1000
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	11	200
Mustviires (<i>Chlidonias niger</i>)	0	75